

Naiset ja ilmastonmuutos

Suomen UNIFEMin lukiolaisten kirjoituskilpailun materiaali

2009

Naiset ja ilmastonmuutos

Suomen UNIFEM nostaa vuosittaisilla kirjoituskilpailuillaan esiin teemoja, jotka ovat merkityksellisiä naisten ja miesten tasa-arvon kannalta kaikkialla maailmassa. Tämän vuoden teema on ”Naiset ja ilmastonmuutos”.

Kilpailuaika

Kilpailuun osallistuvat työt tulee toimittaa suoraan Suomen UNIFEMin toimistoon YK:n päivään 24.10.2009 mennessä.

Raati

Kirjoituskilpailun raadissa on kirjailija Riikka Pulkkinen ja toiseksi jäseneksi on pyydetty kansanedustaja Oras Tynkkynen. Raati valitsee kilpailun voittajan sekä kaksi kunniainnosta saajaa.

Palkinnot ja palkintojen jako

Kirjoituskilpailun pääpalkintona on Helkama Jopo. Kunniainnosta saaneet palkitaan kirjapalkinnoilla. Kilpailun parhaimmisto kutsutaan Suomen UNIFEMin järjestämään kansainväliseen Naiset ja ilmastonmuutos -seminaariin joka järjestetään Helsingissä 19.11.2009.

Lisätietoja

Projektikoordinaattori Kaisu-Leena Rajala, toimisto@unifem.fi, puh. (09) 694 0944.
Toimituspäällikkö Eeva Koskinen, eeva.koskinen@unifem.fi, puh. (09) 694 0944.

YK:n naisten kehitysrahasto UNIFEM edistää naisten asemaa ja ihmisoikeuksia sekä naisten yhteiskunnallista osallistumista. Suomen UNIFEM tukee rahastoa tiedotustyöllä ja varainhankinnalla, sekä toimii YK:n ja naisnäkökulman asiantuntijana kehitys- ja tasa-arvokysymyksissä.

www.unifem.fi
www.unifem.org

Osallistumisohjeet

Kirjoituskilpailuun voivat osallistua kaikki Suomen lukioissa kilpailun ajankohdan aikaan opiskelevat lukiolaiset. Kukin kirjoittaja voi osallistua kilpailuun vain yhdellä tekstillä.

Kirjoituksen pituus saa olla enintään 4 000 merkkiä (noin 3 liuskaa, fonttikoko 12, riviväli 1,5) tai käsinkirjoitettuna enintään yksi (1) konsepti. Tekstin muoto on vapaa, eikä sillä ole vähimmäispituusvaatimusta.

Suomen UNIFEM pidättää itselleen kilpailuun osallistuvien kirjoitusten kaikki oikeudet ja tekstejä voidaan käyttää tutkimustarkoituksiin ilman erillistä lupaa.

Kilpailuteokset tulee toimittaa suoraan Suomen UNIFEMin toimistoon, osoitteeseen Suomen UNIFEM, Töölöntorinkatu 2 B, 8 krs, 00260 Helsinki. Kuoreen tunnus "kirjoituskilpailu". Kilpailutöiden tulee olla perillä viimeistään YK:n päivänä 24.10.2009.

Kilpailuun osallistuvassa kirjoituksessa tulee olla kirjoittajan koko nimi, osoite, puhelinnumero, sähköpostiosoite sekä koulun nimi ja osoite ja äidinkielen opettajan nimi.

Mikäli paikkakunnalla toimii Suomen UNIFEMin paikallistoimikunta, he todennäköisesti ovat yhteyksissä lukion äidinkielen opettajaan. Joillakin paikkakunnilla UNIFEMin paikalliset toimijat haluavat palkita alueen parhaat. Lista UNIFEMin paikallistoimikunnista löytyy netistä osoitteesta:
<http://www.unifem.fi/paikallistoimikunnat.php>

Tehtävät

Pohdi Naiset ja ilmastonmuutos -teemaa kirjoittamalla yhdestä alla olevasta aiheesta. Kirjoitus voi olla runo, kolumni, pakina tai essee.

Kirjoituksen lähdemateriaalina voit käyttää tässä kilpailumateriaalipaketissa olevia piirroksia, kuvia, uutisia ja artikkeleita. Mikäli käytät kirjoituksessa hyödyksi itse valitsemaasi artikkelia, sarjakuvaa tms., muistathan liittää sen mukaan tai kuvailla huolellisesti kyseisen tuotoksen.

Tehtävä 1

Kuka pelkää ilmastonmuutosta?

Ilmastonmuutoksella on huomattavia seurauksia kaikkialla maapallolla. Vaikutukset ovat kuitenkin erilaisia eri alueilla. Osa voimistuvan ilmastonmuutoksen mukanaan tuomista ilmiöistä uhkaa ihmisten elämää ja useimmiten kaikkein heikoimmassa asemassa olevat ihmiset kärsivät eniten.

Miten sinä koet ilmastonmuutoksen vaikutukset? Kirjoituksessasi voit esimerkiksi pohtia, millaisia tunteita ilmastonmuutos sinussa herättää. Ovatko seuraukset pelottavia, vai tuntuuko koko asia kaukaiselta? Kenellä on syytä pelätä, ja voiko joku huokaista helpotuksesta?

Tehtävä 2

Minun vastuuni ilmastonmuutoksesta

Ilmastonmuutos on pitkälti länsimaiden aikaansaannos, mutta kehitysmaiden ihmiset – naiset ennen kaikkia - kärsivät sen seurauksista.

Kirjoituksessasi voit pohtia esimerkiksi sitä, kenellä on vastuu ilmastonmuutoksen hillitsemisestä. Entä teetkö sinä jotain erityistä ilmastonmuutoksen hidastamiseksi?

Tehtävä 3

Vapaa aihe

Kirjoita vapaasti aiheesta naiset ja ilmastonmuutos. Otsikoi kirjoituksesi.

ILMASTONMUUTOS VAIKUTTAA KEHITYSMAIDEN NAISIIN

Lotta Numminen

Työ ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi ei saa viedä resursseja pois pitkäjänteiseltä tasa-arvotyöltä. Tärkeää olisi siksi etsiä keinoja, joilla kamppailu ilmastonmuutoksen haittavaikutuksia vastaan voitaisiin yhdistää kehitysmaiden naisten aseman tukemiseen ja parantamiseen.

Ilmastonmuutoksella on valtavia maailmanlaajuisia vaikutuksia. Sen vaikutukset, kuten maapallon keskimääräisen lämpötilan nousu, merenpinnan kohoaminen sekä äärimmäiset sääilmiöt, kohdistuvat voimakkaimmin haavoittuvimpiin maihin ja ihmisiin: kehitysmaihiin ja siellä eläviin naisiin.

Kehitysmaiden naisissa piilee tärkeä voimavara taistelussa ilmastonmuutosta vastaan. Heidän panoksensa voi sekä lieventää ilmastonmuutoksen haittoja että edistää muutoksiin sopeutumista.

Ilmastonmuutoksen aiheuttamalla maapallon keskimääräisen lämpötilan nousulla on taipumus kärjistää luonnonvaroihin ja ympäristöön liittyviä, jo olemassa olevia ongelmia. Kehitysmaat ovat erityisen alttiita ilmastonmuutoksen vaikutuksille siksi, että niissä ihmisten toimeentulo on hyvin riippuvainen luonnonolosuhteista ja niiden vaihteluista. Monet kehitysmaat sijaitsevat maantieteellisesti alueilla, joihin suurimmat muutokset tulevat kohdistumaan. Esimerkiksi kuivuus ja merenpinnan nousu voivat tulevaisuudessa lisätä pakolaisvirtojen, kulkutautien ja nälänhädän määrää kehitysmaissa.

Ilmastonmuutos voi viedä huomiota ja resursseja tasa-arvotyöltä

Kehitysmaissa elävät naiset ovat ilmastonmuutoksen kourissa haavoittuvaisimpia. Heidän toimeentulonsa ja hyvinvointinsa riippuvat sekä suoraan että välillisesti luonnonresurssien riittävydestä ja

saavutettavuudesta. Esimerkiksi lisääntyvällä kuivuudella voi olla naisten taloudellisille ja sosiaalisille olosuhteille katastrofaaliset seuraukset. Jos puhtaan veden saatavuus vaikeutuu, myös maanviljely ja kotieläinten pitäminen hankaloituvat, mikä edelleen heikentää naisten asemaa yhteiskunnassa.

Naisten ja tyttöjen työpanosta tarvitaan vaikeutuneessa taloudellisessa tilanteessa enemmän kotona, mistä johtuen koulunkäyntiin, terveydenhuoltoon ja oman ja perheen hyvinvoinnin vaalimiseen jää vähemmän aikaa ja voimavaroja.

Ilmastonmuutoksen aiheuttamien akuuttien ongelmien takia naisten oikeuksien kehittäminen saattaa myös jäädä vähemmälle huomiolle. Ne voivat pahimmassa tapauksessa syrjäyttää tasa-arvokehityksen kokonaan.

Myös ilmastonmuutoksen aiheuttamien äärimmäisten sääilmiöiden ja luonnonkatastrofien, kuten myrskyjen ja tulvien, yleistymisen vaikuttaa kehitysmaiden naisten elämään. Ne uhkaavat suoranaisesti naisten turvallisuutta. Naisten pelastautumismahdollisuuksia katastrofitilanteissa vaikeuttaa esimerkiksi se, että naiset ovat miehiä useimmiten sidottuja kodin piiriin, heillä on vähemmän rahaa käytettävissä pelastautumisessa ja vaarallisen luonnonkatastrofin lähestymisestä välttämättä ole saatavilla tietoa. Katastrofin jälleenrakennusvaiheessa avun perille saapuminen voi myös vaikeutua, mikä usein koskee erityisesti naisia.

Tarvitaan naisia voimauttavia uusia strategioita

Vaikka ilmastonmuutos vaikeuttaa kehitysmaiden naisten elämää eri tavoin, heitä ei pidä nähdä ilmastonmuutoksen passiivisina uhreina. Kehitysmaiden naiset voivat olla keskeinen osa ratkaisua ilmastonmuutoksen lieventämisessä ja siihen sopeutumisessa. Tärkeää olisi siksi etsiä keinoja, joilla kamppailu ilmastonmuutoksen haittavaikutuksia vastaan voitaisiin yhdistää kehitysmaiden naisten aseman tukemiseen ja parantamiseen.

Kehitysmaiden naisilla on usein jo ennestään olemassa ilmaston muuttumista koskevaa arvokasta tietoa: he elävät lähellä luonnonoloissa tapahtuvia vaihteluja. Heillä on myös ruohonjuuritason sopeutumisstrategioita, joiden avulla ilmastonmuutokseen sopeutumista voidaan ymmärtää ja helpottaa laajemminkin.

Yksi keino yhdistää ilmastonmuutokseen liittyvä työ ja kehitysmaiden naisten aseman parantaminen voisi olla uudenlaisten, kehitysmaiden naisia voimauttavien strategioiden luominen.

Strategioiden tulisi olla luonteeltaan naisten omasta elämämpiiristä ja osaamisalueista lähtevää toimintaa, joka auttaisi naisia itse vahvistamaan asemaansa ja vaikutusmahdollisuuksia ilmastonmuutoksen aiheuttamiin alueellisiin haasteisiin. Niiden avulla voitaisiin vahvistaa kehitysmaiden naisten panosta maapallomme kestävässä kehityksessä ja ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä.

Kirjoittaja työskentelee tutkijana Ulkopoliittisen instituutin Kansainvälinen ympäristö- ja luonnonvarapolitiikka -tutkimusohjelmassa.

Ilmaston hallintaan on tiu tekniikoita

Vetyautot, hiilidioksidin upotus, avaruuspeilit, merten kalkitus . . .

Helsingin Sanomat - Timo Pauku - 30.1.2007

Vuonna 2006 keskustelu ilmastonmuutoksesta muutti luonnettaan. Puheista ja epäilyistä siirryttiin kohti tekoja.

Jäätiköt sulivat aiempaa nopeammin Grönlannissa ja napaseuduilla. Uudet laskelmat saivat monet varpailleen.

Ekonomisti [Nicholas Stern](#) koosti lokakuussa raportin ilmastonmuutoksen kuluista länsimaille.

Yhdysvaltain entisen varapresidentin [Al Goren](#) elokuva herätti. Epämiellyttävä totuus vaikutti muihinkin kuin idealistisiin nuoriin.

Ilmasto oli myös maailman johtavien liikemiesten pääaihe Davosissa viikonloppuna. Ja myös Shellin johtoon kuuluva [Jorma Ollila](#) on puhunut.

Jopa Shellin kilpailija Exxon alkaa ottaa aiheen vakavasti. Ja Yhdysvaltain kongressi laatii jo Bushin ajan jälkeistä ilmasto-ohjelmaa.

IPCC eli kansainvälinen ilmastopaneeli julkaisee Pariisissa neljännen raporttinsa perjantaina 2. helmikuuta. Viimeistään se naulaa ilmastonmuutoksen hallinnan ihmiskunnan agendaksi tälle vuosisadalle.

Muutoksen keskiöön kohoavat Kiinan ja pian Intian megapolikset, jättikaupungit. Monimiljoonaiset megakaupungit ovat myös pääteema pian ilmestyvässä ympäristöjärjestö Worldwatchin Maailman tila - vuosiraportissa.

Kiina avaa yhden gigawatin verran hiilivoimaloita joka viikko. Ne pysyvät käytössä keskimäärin 40 vuotta. Niinpä maailman uusissa megakeskuksissa on tehtävä jo nyt 2050-luvulle yltäviä päätöksiä.

Hyvältä kuulostaa se, että megakaupunkien energiankäyttöä ja liikennettä jo suunnittelevat maailman johtavat yritykset kiinalaisten kanssa. Ainakin ne yrittävät pureutua energiatehokkuuteen.

Muutoksen hallintaan onkin parasta tarjota hyvä ohjelma. Sellaisen ovat jo laatineet energiatutkijat [Robert Socolow](#) ja [Stephen Pacala](#) Princetonin kuulusta yliopistosta.

Energia-alan huiput esittivät energiahasteen maailmalle lokakuuisessa Scientific Americanin teemanumerossa. Lehden alarivi kertoo sen: mitä tulee Beyond Carbon, eli hiilen jälkeen?

Energiatutkijat pilkkovat 50 vuoden mittaisen ohjelmansa "energiakakun paloiksi", joita on 18. Lääkkeitä on tarjolla aina hybridiautojen tuotannosta aurinko- ja ydinvoimaan.

Joka palaselle on luotu aikataulut. Näin koko palettia on helpompi hallita. Yhtä autuaaksi pelastavaa tekniikkaa ei näet tunneta. On vain kymmeniä konsteja ja niiden yhdistelmiä. Maapallon eri alueilla tarjoutuu käyttöön energiakakun eri osia. On esimerkiksi selvää, että Suomi ei ole aurinkoenergian hyödyntäjänä kärkimää.

Osa tekniikoista on megahankkeita ja hurjimmat lähes tieteiskirjallisuutta. Raportti tarjoaa kuvia bioenergiaa niittävistä puimureista, joista kohoavat valtavat aurinkopaneelit kuin sudenkorennon siipinä.

Mukana on myös lukuisia esimerkkejä rakennuksista, jotka ovat energiaa säästäviä. Megakaupungin arkea voi pian olla pilvenpiirtäjä, joka on samalla jättimäinen puutarha, Eden.

Ydinkysymys on, minkälaisia tuotteita ostavat ne afrikkalaiset, intialaiset ja kiinalaiset, joiden elintaso kohoaa sadan vuoden aikana lähemmäs länttä.

Viime torstaina Saksan avaruuskeskus ja Euroopan uusiutuvien luonnonvarojen neuvosto julkaisivat häkellyttävän toiveikkaan raportin.

Uusiutuvat energiat voisivat taata 70 prosenttia maailman sähköntuotannosta 2050.

Maailman hiilipäästöt voivat energiatalloissa vähentyä jopa 50 prosenttia vuoteen 2050 mennessä.

Silloin maapallolla asuu yhdeksän–kymmenen miljardia ihmistä. Onneksi maailman väkiluvun kasvu alkaa myös tuolloin laantua.

Hyviä merkkejä on muitakin näkyvissä. Tuulivoiman tuotanto kasvoi maailmalla 24 prosenttia 2005, aurinkoenergian peräti 45 prosenttia.

Koska alan teollisuus on alkutaipaleella, ovat tuotantoluvut pieniä. Niistä on helppo ponnistaa rakettina ylöspäin.

Koko maailman energiankakusta tuuli ja aurinko viipaloivat vielä vain alle prosentin, kertoo Worldwatchin toinen ympäristön vuosikirja, Vital Signs 2006–2007. Mutta alan tutkimus saa taas yhtä paljon rahaa kuin energiakriisin aikoihin 1970-luvun alussa.

"Nyt maailma kuluttaa öljyä, hiiltä, kaasua, ydinvoimaa ja vesivoimaa."

"Vuonna 2100 maailma käyttää aurinkoa, tuulta, maalämpöä, bioenergiaa ja vesivoimaa", sanoi Euroopan kestävän kehityksen raporttia laatinut Greenpeacen [Sven Teske](#).

Pienpäästöiset ja säästävien tuotteiden markkinat voisivat kohota 500 miljardiin dollariin vuonna 2050.

Nykyajan ilmastoväittely alkoi kunnolla viestimissä 1980-luvun lopulla. Nasan johtava ilmastotutkija [James Hansen](#) selitti silloin Yhdysvaltain kongressille, mistä Yhdysvaltain helleaallot johtuivat.

Ilmastosta on siitä lähtien puhuttu ja kinattu paljon. Samalla maailman hiilestä vetäytyminen eli dekarbonaatio on vaivihkaa jo alkanut.

Asiantuntija: Sopeutuminen yhtä tärkeää kuin ilmastonmuutoksen torjunta

Helsingin Sanomat - Hanna Kaarto - julkaistu 21.11.2006

Ilmastonmuutos on jo niin pitkällä, että siihen sopeutuminen on yhtä tärkeää kuin sen torjuminen, sanoo Ilmatieteen laitoksen varapääjohtaja Mikko Alestalo.

"Vastatoimet saadaan hitaasti käyntiin, mutta ilmastonmuutos etenee koko ajan", hän huomauttaa.

"Jos tiede voisi varmistaa, että ilmastonmuutos on lievimmän skenaarion mukainen, maailmalla olisi sata vuotta aikaa varautua siihen. Koska emme kuitenkaan tiedä, mikä skenaario on todennäköisin, on varauduttava pahimpaan."

Pessimistisimpien laskelmien mukaan maapallon lämpötila kohoaa kuudella asteella ja merenpinta metrillä vuosisadan loppuun mennessä.

Suomessa on Alestalon mukaan syytä varautua esimerkiksi liikenneonnettomuuksien riskin kasvuun, kun liukkaat kelit yleistyvät talvisin.

Varautuminen tarkoittaa Alestalon mukaan myös sitä, että voimme joutua ottamaan vastaan suuria joukkoja ympäristöpakolaisia maista, joissa ilmaston lämpeneminen tekee elämisen mahdottomaksi.

Muutoksiin on varauduttava myös rakentamisessa: kannattaako enää rakentaa alaville maille ja meren rannalle?

Maa- ja metsätaloudessa on otettava huomioon, että kuivat kaudet lisääntyvät. Ruoantuotantoon liittyen on otettava huomioon myös merien lämpeneminen ja mahdolliset muutokset kalakannassa.

Metsien kasvu saattaa ensin nopeutua hiilidioksidin lisääntymisen takia, mutta ilmaston lämpeneminen ja kosteuden muutokset voivat aiheuttaa ekologisia muutoksia esimerkiksi tuhohyönteisissä, joiden vaikutuksia ei voida vielä ennustaa.

Kuivuus taas vaikuttaa paitsi kasvienviljelyyn, myös veden riittävyyteen.

Puolueet ovat valmistautuneet uudenlaiseen energia- ja ilmastopolitiikkaan vaali- ja periaateohjelmissaan. Kaikki kannattavat muun muassa kotimaisten, uusiutuvien energianlähteiden tuntuva lisäämistä.

HALUAMMEKO SYLLISTÄÄ KEHITYSMAIDEN NAISET ILMASTOLLE HAITALLISISTA VALINNOISTA?

Heta Aleksandra Gylling

Vaikka kehitysmaissa ruoantuotanto ja polttopuiden keruu on pääosin naisten tehtävä, ilmastonmuutoksen torjuminen ja siihen sopeutuminen ei saa olla yksin heidän vastuullaan. Meidän on syytä myös miettiä kuinka paljon ilmastotekoja on oikeudenmukaista vaatia kaikkein köyhimmiltä.

Kehitysmaiden hyvinvointia ja ihmisoikeuksien toteutumista eivät riivaa vain korruptio ja johtajien rajaton ahneus vaan myös ilmastouhat. Vaikka kasvihuonepäästöt ja niiden vähentäminen onkin ensisijaisesti teollisuusmaiden huolenaihe, kehitysmaat eivät selvinne sen helpommalla, vaan vaikutukset saattavat olla mitä tuhoisimmat köyhimmissä maissa. Ilmastonmuutos vaikeuttaa etenkin naisten arkea, sillä heidän vastuullaan on niin ruoantuotannosta kuin polttopuiden keruustakin huolehtiminen.

Kuten aiemmin puhuttaessa paikallistason terveydenhuollon ja terveysneuvonnan osallistavasta kehittämisestä, nytkin on korostettu naisten roolia ilmastonmuutoksen ehkäisyssä. Heitä halutaan poliittiseen ja taloudelliseen päätöksentekoon mukaan, ja ruohonjuuritasolla – erityisesti kehitysmaissa – naiset halutaan muuttamaan toimintatapoja. Koska naiset ovat vastuussa polttopuista, naisten oletetaan ymmärtävän miten tärkeää on metsien uusiutuminen ja se, että puun sijasta pitäisi pyrkiä toisenlaisten energialähteiden kuten vaikkapa aurinkokeittimien käyttöön.

Ympäristön suojelu voi vaarantaa kehitysmaiden ihmisten hyvinvoinnin

Ideana kuulostaa hyvältä, mutta kuinka realistisesta ajatuksesta on kyse? Brittiläinen naisten manifesti vuodelta 2007¹ esittää

¹ Women's Manifesto on Climate Change by Women's Environmental Network and the National Federation of Women's Institutes, 15.5.2007.

tavoitteenaan hallituksen rahoituksen kohdentamisen seuraaviin tarpeisiin: "riittävä ruoka, vesi ja puhdas uusiutuva energia, polttoaine keittämiseen [...] turva ilmaston aiheuttamia tulvia, nälänhätää, kuivuutta ja konflikteja vastaan..." Kuulostaa hyvältä, kauniilta ja oikeudenmukaiselta, mutta kuinka hyvin edes nyt nämä ihanteet toteutuvat vaikkapa Afrikassa? Jos ilmastonmuutoksen ehkäisemiseksi tarvittavat toimet eivät näytä mielekkäiltä tai tuntuvat vaarantavan oman hengissä pysymisen, miten motivoida ihmisiä energian ja ympäristön säästöön?

Ympäristön suojelu ja ihmisten hyvinvointi ovat jo aiemminkin joutuneet vastakkain ainakin Afrikassa. Innokkaat (ja varmasti vilpittömät) luonnonsuojelijat ovat pyrkineet estämään naisia hakkaamasta uhanalaista puustoa polttopuiksi. Mutta kuinka moni nainen on valmis suojelemaan puita, tietäen, ettei polttopuuta muualtakaan löydy ja ilman sitä puuropata jää keittämättä? Miten heikolla ravinnolla elävät olisivat motivoituneita olemaan tappamatta eläinlajeja, joita ovat aina ravinnoksi tappaneet, kun samalla he tietävät että runsasta korvausta vastaan turisteille kyllä löytyy kaatolupia? Voiko oikeudenmukaisuuden ja tasapuolisuuden nimissä todella vaatia haavoittuvimmassa asemassa olevilta uhrauksia ympäristön ja tulevaisuuden nimissä?

On muistettava, että länsimaisten naisten on helpompi ajatella tulevien sukupolvien hyvää kuin kehitysmaiden naisten, jotka joutuvat alistumaan lastensa menettämiseen jo varhaisella iällä.

Kuinka paljon ilmastotekoja voimme vaatia kaikkein köyhimmiltä?

Oikeudenmukaisuuden nimissä meidän ei tulisi vaatia keneltäkään enempää kuin on kohtuudella siedettävissä. Ja vaikka onkin muodikasta olla huolissaan ilmastonmuutoksesta ja lupailla elämäntapojen muutoksia kasvotusten haastateltaessa, teollisuusmaiden niin naisten kuin miestenkin tulisi muistaa, että vaikeissa oloissa eläviltä ihmisiltä, jotka ovat nähneet yltäkylläisyyttä vain kylän yhteisestä televisiosta, on vaikeaa (jopa epäeettistä) mennä vaatimaan uhrauksia.

Ja kun hyvin tiedämme, että kaikenlaisista avustusrahoista ja -tarvikkeista vain murto-osa ajautuu kaikkein köyhimpiin kyliin, vaatimustemme ei pitäisi olla epärealistisia. Mitä syytä on olettaa, että aurinkopaneelit ja -keittimet päätyisivät naisten arkiseen käyttöön kun esimerkiksi koulukirjatkin voivat päätyä johtajaopettajan myyminä markkinoille?

Eriarvoisessa yhteiskunnassa vastuu ilmastomuutoksesta voi kaatua naisten niskaan

Naisten osallistaminen on ajatuksena kaunis ja ylevä, mutta käytännön ongelmien lisäksi sen avulla voidaan tahallisesti tai tahattomasti syyllistää naisia. Jos huomio kohdistetaan ensisijaisesti ruohonjuuritasolle, naisten keräämiin polttopuihin, naisten viljelemiin palstoihin, potentiaaliset puu-, maa- ja vesiongelmat aletaan helposti nähdä naisten aiheuttamina.

Aivan kuten on helppo syyllistää naisia kaikesta muustakin, mistä he ovat vastuussa mutta mihin he eivät voi aidosti vaikuttaa.

Kehitysmaiden tasapuoliseen kehitykseen ja yksilöiden kohteluun on vaikea vaikuttaa, mutta kun siihen pyritään, ei tule vain idealistisesti korostaa naisten aseman ja tehtävien merkitystä vaan muistaa kuinka monet ongelmat nousevat miesten alistavasta kohtelusta. Vastuu viljelystä ja ilmastomuutoksesta jää naisten harteille, jos eletään perinteisessä yhteisössä, jossa kuokkiminen on miesten mielestä heidän arvolleen sopimatonta – kuten polttopuiden ja veden hakukin.

Mitä epätasa-arvoisempi kulttuuri on, sitä kovemmalta naiset joutuvat. Jos naisten vastuulle säilytetään vielä huoli ilmastomuutoksesta, oikeudenmukaisuutta ja tasapuolisuutta on lähdetty etsimään väärästä suunnasta.

Kirjoittaja toimii dosenttina käytännöllisen filosofian laitoksella Helsingin yliopistossa.

Amerikkalainen ei hevin usko ilmastonmuutokseen

YLE – julkaistu 7.8.2009

Epävarmuus, epäluulo ja kieltäminen estävät amerikkalaisia toimimasta ilmastonmuutosta vastaan. Näin kerrottiin Amerikan psykologiliiton APA:n vuosikokouksessa Torontossa Kanadassa.

Poliitikkojen, tutkijoiden ja markkinamiesten pitäisikin paneutua nimenomaan näihin psykologisiin esteisiin, jotta selviäisi, mikä kannustaisi ihmiset toimintaan, liitto usuttaa kannanotossaan.

Kyselyjen mukaan jopa 80 prosenttia amerikkalaisista kyllä pitää ilmastonmuutosta tärkeänä aiheena, mutta useat katsovat, että se ei pakota toimintaan siten kuin talous tai terrorismi. Poliitikkojen ja tutkijoiden maalaamiin uhkakuviin ei uskota.

Psykologien mukaan ihmiset eivät tiedosta nopeiden muutosten välttämättömyyttä ja ovat sitä mieltä, että ei kannata tehdä mitään, koska yksittäisillä teoilla ei ole merkitystä. Myös piintyneet tavat estävät ihmistä varjelemasta ympäristöä.

Toisaalta amerikkalainen kyllä muuttaa toimintaansa nopeasti, jos sillä säästää rahaa, psykologiliitto vinkkaa.

Reuters

NAISTEN PANOS ON VÄLTTÄMÄTÖN ILMASTONMUUTOKSEN TORJUNNASSA

Aira Kalela

Kehitysmaiden naiset voivat ratkaisevalla tavalla hidastaa ilmaston lämpenemistä ja auttaa köyhiä yhteisöjä sopeutumaan ilmastonmuutokseen. Se edellyttää kuitenkin lisää kansainvälistä rahoitusta naisten ilmastohankkeille ruohonjuuritasolla sekä tasa-arvonäkökulman huomioimista tulevissa ilmastoneuvotteluissa.

Viimeisimmän hallitustenvälisen ilmastopaneelin selvitysten mukaan ilmastonmuutos kohdistuu ankarammin maailman köyhille alueille ja köyhiin väestönsiin – eli ihmisiin, joilla on vähiten osuutta muutoksen syntyyn ja joilla ei myöskään ole resursseja sopeutua muutokseen. 70 prosenttia näistä köyhistä on naisia.

Muutos tuo tullessaan kuivuutta, esimerkiksi Saharan eteläpuoliset alueet Afrikassa kuivuvat entisestään. Muutokset voivat myös merkitä sateiden ennustettavuuden heikkenemistä, tulvia ja hirmumyrskyjä. Nämä heikentävät maatalouden mahdollisuuksia merkittävästi ja vaikuttavat ruuan tuotantoon.

Ruuan tuotanto on kehitysmaissa naisten tehtävänä. Esimerkiksi Afrikassa peräti 80 prosenttia kotitalouksien ruuantuotannosta on naisten käsissä. Aasiassa vastaava luku on 65 ja Latinalaisessa Amerikassa 45.

Myös veden hankinta ja kotitalousenergian saatavuus vaikeutuvat ilmastonmuutoksen seurauksena. Kun päivittäisen arjen pyörittämiseen kuluu entistä enemmän aikaa, naisten ja tyttöjen koulunkäyntimahdollisuudet kärsivät ja epätasa-arvoisuus lisääntyy entisestään. Myös luonnonkatastrofien vaikutuksissa heijastuvat naisten ja miesten erilaiset roolit. Viimeisimpien selvitysten mukaan katastrofeissa menehtyy yhtä miestä kohti neljä naista.

Kehitysmaiden naisilla keskeinen rooli ilmastonmuutoksen hidastamisessa

Ilmastonmuutoksen vaikutukset köyhyyden noidankehään olivat esillä 7.–8. maaliskuuta Monroviassa Liberiassa järjestetyssä Maailman naisjohtajien kollokviossa. Suomen valtuuskuntaa kokouksessa johti tasa-vallan presidentti Tarja Halonen. Hän toimi myös kollokvion toisena puheenjohtajana ja koollekutsujana. Kokoukseen osallistui yli tuhat naisjohtajaa eri tasoilta. Mukana oli useita nykyisiä ja entisiä valtioiden ja hallitusten päämiehiä, ministereitä, YK-järjestön ja muiden kansainvälisten järjestöjen johtajia, paikallistason vaikuttajia, lehtimiehiä ja tukijoita. Suomella oli vastuu ilmastoasioiden valmistelusta kokoukselle.

Kokous oli yksimielinen siitä, että naiset voivat toimia ratkaisevana muutoksen veturina. Kun naiset kohtaavat arjessa ilmastonmuutoksen, he joutuvat pakostakin kehittämään sopeutumiskeinoja. Viljelykasvien lajikkeita ja siemeniä voidaan kehittää kuivuutta tai vettä kestäviksi, vettä voidaan varastoida ja täsmäkastelulla säästää merkittävästi. Vesihuollon ja regeneratiivisen ekologisen maatalouden kehittäminen ovat tärkeimpiä sopeutumistoimia.

Naiset voivat vaikuttaa pienimuotoisiin energiaratkaisuihin myös säästämällä kotitalousenergiaa tai siirtymällä uusiutuvien energialähteiden, kuten biomassan sekä aurinkoenergian käyttöön. Taimitarhojen ja puunistutusten hoidolla on Afrikassa pystytty merkittävästi lisäämään ilmastonieluja. Kenialainen professori Wangari Maathai sai naisten joukkoliikkeen, Green Belt movementin perustamisesta Nobelin rauhan palkinnon.

Suomi ajaa naisten ilmastohankkeille lisää EU- rahoitusta

Naisten toiminnan onnistumisen edellytyksenä on, että ilmastonmuutokset vaikutukset tiedostetaan ja yhdistetään arjen ratkaisuihin. Naiset tarvitsevat tietoa, koulutusta ja valistusta ongelmien synnystä ja paikallisen tason ratkaisuista. Tärkeää on, että naisten kokemukset ja perinnetieto otetaan käyttöön ratkaisuja

haettaessa. Tällaisen toiminnan tukeminen edellyttää myös rahoituksen järjestämistä.

EU on maailman suurin yksittäinen kehitysavun rahoittaja. On tärkeää, että ilmastohankkeet osana maiden omia kehityssuunnitelmia saavat lisää rahoitusta ja että naisten hankkeet otetaan rahoituksessa huomioon. Suomi on tehnyt tällaisen aloitteen EU:n kehitysministereiden neuvostossa, ja neuvosto on ottanut siihen myönteisen kannan.

Ilmastopimus tukee kaikkein köyhimpien maiden sopeutumisohjelmien tekemistä. Tukea sopeutumisohjelmien toteuttamiseen saa esimerkiksi tarkoitusta varten perustetusta maailman ympäristörahasen yhteydessä toimivasta sopeutumisrahastosta. Toistaiseksi naisia ei ole kannustettu osallistumaan sopeutumisohjelmien tekemiseen ja naisten tarpeet on huomioitu satunnaisesti vain n. 12 prosentissa hankkeiden rahoituksessa.

Sukupuolten tasavertaisuus huomioitava uudessa ilmastopimuksessa

Monrovia naisjohtajakokous oli yksimielinen siitä, että nyt tarvitaan naisjohtajuutta asian korjaamiseksi. On löydettävä keinot, joilla ne ihmiset, joita ilmastomuutos koskee välittömämmin, voivat osallistua muutoksen hallintaan.

Parhaillaan on käynnissä uutta ilmastopimusta koskevat neuvottelut, joissa sovitaan muutokseen sopeutumista edellyttävistä toimita, muutoksen hidastamisesta, muutoksen hallinnan edellyttämästä rahoituksesta ja tarvittavan teknologia siirrosta. Monrovia kokouksessa hyväksytty toimintakutsu korostaa, että 1) naisten tulee osallistua aktiivisemmin käynnissä oleviin neuvotteluihin, 2) uuteen sopimukseen tulee saada mukaan sukupuolten tasa-vertaisuuden näkökulma ja 3) uuden sopimuksen toteuttamisessa, erityisesti hankkeiden rahoittamisessa myös naisten tarpeet tulee ottaa huomioon.

Suomi on tällaisen toiminnan edelläkävijämaa. Olemme varautuneet tukemaan kehitysmaiden naisten osallistumista neuvotteluihin. Samoin toimimme yhteistyössä tärkeiden naispäättäjien verkostojen, naisympäristöministereiden ja johtajien verkon (Network of Women Ministers and Leaders on Environment) ja maailman ilmasto ja tasa-arvoliiton (Global Gender and Climate Alliance) kanssa laajan tietoisuuden levittämiseksi ja naisten osallistumiseksi lisäämiseksi.

Kirjoittaja toimii ulkoministeriön ilmasto- ja tasa-arvoasioiden erityisedustajana. Hän on virkavapaalla ympäristöministeriöstä, jossa hän on toiminut kansainvälisten asian johtajana.

Lähteet

ARTIKKELIT

Lotta Nummisen, Heta Gyllingin ja Aira Kalelan artikkelit on kirjoitettu Suomen UNIFEMin Naiset ja ilmastonmuutos –tiedotuskampanjaa varten ja ne on julkaistu kampanjan teemasivuilla.

UUTISET

Ilmastonmuutokseen on tiu tekniikoita:

<http://www.hs.fi/artikkeli/Ilmaston+hallintaan+on+tiu+tekniikoita/1135224673893>

Asiantuntija: Sopeutuminen yhtä tärkeää kuin ilmastonmuutoksen torjunta:

<http://www.hs.fi/kotimaa/artikkeli/Asiantuntija+Sopeutuminen+yht%C3%A4+t%C3%A4rke%C3%A4%C3%A4+kuin+ilmastonmuutoksen+torjunta/1135223142473>

Amerikkalainen ei hevin usko ilmastonmuutokseen:

http://yle.fi/uutiset/ulkomaat/2009/08/amerikkalainen_ei_hevin_usko_ilmastonmuutokseen_909814.html

KUVALÄHTEET

Kannen kuva: UN Photo/Ray Witlin

Valokuva, sivu 5.: FAO/Giulio Napolitano

Piirroksiset: Seppo Leinonen